

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5706/2018
10.09.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., Општина ..., чији је пуномоћник Миле Ристић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде, Основног суда у Бујановцу, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Лесковцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гжрр 34/2018 од 19.09.2018. године, у седници одржаној 10.09.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гжрр 34/2018 од 19.09.2018. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бујановцу Прр1 30/18 од 02.07.2018. године, ставом првим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете, због повреде права на суђење у разумном року, плати 367.605,20 динара са законском затезном каматом од 29.03.2006. године и на име трошкова поступка 20.778,00 динара, са законском затезном каматом од 29.03.2006. године до исплате, по решењу И 395/07 од 06.11.2007. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка плати 28.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гжрр 34/2018 од 19.09.2018. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован, захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде имовинске штете, због неспровођења извршења И 395/07 од 06.11.2007. године, исплати на име главног дуга 367.605,20 динара, са законском затезном каматом од 29.03.2006. године до исплате и на име трошкова поступка 20.778,00 динара, са законском затезном каматом од 29.03.2006. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженој на име трошкова поступка плати 18.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је, претходно оцењујући дозвољеност ревизије, утврдио да је ревизија дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 87/18), а испитујући правилност

другостепене пресуде на основу члана 408. истог закона утврдио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је, као извршни поверилац, на основу поравнања закљученог пред Општинским судом у Бујановцу П1 87/06 од 29.03.2006. године, 06.11.2007. године Општинском суду у Бујановцу поднео предлог за извршење против извршног дужника Друштвеног предузећа „Интеграл“ са седиштем у Бујановцу, ради намирења новчаног потраживања, на основу ког предлога је Општински суд у Бујановцу решењем И 395/07 од 06.11.2007. године одредио предложено извршење. Тужилац је Вишем суду у Врању поднео приговор због повреде права на суђење у разумном року у наведеном извршном предмету. Виши суд у Врању је решењем Р4И 1587/15 од 17.03.2016. године утврдио да је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року у предмету извршења и наложио Основном суду у Бујановцу да у најкраћем могућем року оконча поступак, одреди накнаду због повреде права на суђење у разумном року у висини од 30.000,00 динара и досудио трошкове поступка у висини од 6.780,00 динара, одбио захтев за износ преко досуђеног износа накнаде до траженог износа од 1.000 евра у динарској противвредности обрачунатој по средњем курсу НБС на дан исплате, одбио захтев за накнаду материјалне штете у висини износа по решењу Основног суда у Бујановцу И 395/07, као и захтев за износ тражених трошкова поступка преко досуђеног износа до траженог износа од 9.000,00 динара. Основни суд у Бујановцу је решењем И 7256/10 (раније И 395/07) од 20.04.2016. године обуставио поступак извршења и укинуо све спроведене извршене радње.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио захтев тужиоца, применом члана 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року, јер је сматрао да тужилац има право на накнаду имовинске штете, због повреде права на суђење у разумном року.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован захтев тужиоца, са образложењем да је решење Вишег суда у Врању Р4И 1587/15 од 17.03.2016. године донето применом тада важећих одредби члана 8а и 8б Закона о уређењу судова, који су давали могућност примерене накнаде за повреду права на суђење у разумном року, али да је тек ступањем на снагу Закона о заштити права на суђење у разумном року и то чланом 31. и 32. прописана могућност подношења тужбе за накнаду имовинске штете, па како је тужиоцу наведеним решењем утврђена повреда права на суђење у разумном року по раније важећем закону, да он нема право да по сада важећем закону тражи правично новчано задовољење или имовинску штету, јер је имао могућност да поднесе приговор по сада важећем закону и да након правноснажности усвајајуће одлуке по том приговору, потражује новчано обештећење, сходно члану 34. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

По оцени Врховног касационог суда основано се ревизијом тужиоца указује на погрешну примену маеријалног права, због чега је чињенично стање непотпуно утврђено.

Правилан је закључак другостепеног суда да се у овом случају не могу применити одредбе из члана 31. и 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року, међутим, то не значи да тужилац не би имао право на накнаду ове штете, под одређеним условима. Чланом 58. ставом 1. Устава јемчи се мирно уживање својине и

других имовинских права стечених на основу закона. У друга имовинска права стечена на основу закона свакако спадају новчана потраживања која се односе на исплату неизмирених зарада и припадајућих доприноса по основу рада. Наведена потраживања запослених могу бити: правноснажно досуђена по тужбама са кондеманторним захтевима у поступцима окончаним пре отварања стечаја, потраживања по пријави запослених у стечају, која су утврђена од стране стечајних органа и утврђена у парници покренутој или окончаној у току стечаја, по налогу стечајних органа, који су оспорили запосленом пријављено потраживање. Досуђени, признати или утврђени износи потраживања запослених по том основу представљају њихову имовину. Та потраживања представљају имовину запослених независно од чињенице да ли су заснована према послодавцу који послује средствима у приватној, задружној, јавној или друштвеној својини. Сагласно Уставом прописаном јемству права на имовину и установљене опште обавезности судских одлука држава је дужна да својом законодавном активношћу омогући делотворну заштиту имовине запослених исказане у висини потраживања која су им досуђена правноснажним судским одлукама по основу рада оствареног код послодавца са већинским друштвеним, односно државним капиталом, уколико су покренули поступак принудног извршења или у стечају пријавили досуђени износ као своје потраживање, као и када за иста немају правноснажну пресуду исходovanу пре стечаја, али су потраживања пријављена и призната у стечају или су по оспоравању стечајних органа правноснажно утврђена у парницама. У противном, конституише се објективна одговорност државе за штету коју претрпи запослени, због немогућности да намири потраживања која су или досуђена правноснажним судским одлукама или утврђена одлукама стечајних органа.

У пресудама Европског суда за људска права утврђена је одговорност Републике Србије за штету коју трпе запослени због неизвршења њихових потраживања према послодавцу са већинским друштвеним, односно државним капиталом. Тај суд је утврдио одговорност Републике Србије за материјалну штету која је једнака висини неизмиреног потраживања запослених утврђених правноснажном судском одлуком. На истом становишту је утемељена и судска пракса Уставног суда. Наиме, према пракси Европског суда за људска права (предмет Маринковић против Србије представка број 5353/11 од 29.01.2013. године) Република Србија је одговорна за неизвршење пресуда донетих против предузећа са већинским друштвеним капиталом, што подразумева да државни органи могу бити одговорни у вези са оним предузећима где је касније дошло до промене акцијског капитала, што за последицу има претежан државни или друштвени капитал. Након доношења поменуте одлуке Европског суда за људска права, и других одлука тог суда, Уставни суд је у одлуци Уж 5551/2011 од 20.06.2013. године утврдио повреду права на имовину полазећи од става Европског суда за људска права, који је изнет у одлуци Маринковић против Србије, досуђујући на терет државе накнаду материјалне штете у висини одређеној извршним решењем.

Сходно напред наведеном, свако новчано потраживање досуђено правноснажном судском одлуком улази у имовину запосленог, а свако неспровођење извршења судске одлуке којом је то потраживање досуђено под одређеним условима би представљало повреду права на мирно уживање имовине загарантовано чланом 58. став 1. Устава и члана 1. Протокола 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Неактивност и пропуст државе да изврши правноснажну судску одлуку изречену у корист запосленог би представљало мешање у његово право на мирно уживање имовине. На седници Грађанског одељења Врховног касационог суда

одржаној 02.11.2018. године донет је Закључак, према коме је Република Србија одговорна за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа, која су без њихове кривице остала неизвршена, и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року.

Код утврђеног да је тужилац, као извршни поверилац, на основу поравнања закљученог 29.03.2006. године пред Општинским судом у Бујановцу у предмету П1 87/06, поднео предлог за извршење Општинском суду у Бујановцу 06.11.2007. године против извршног дужника Друштвеног предузећа „Интеграл“ са седиштем у Бујановцу, ради намирења новчаног потраживања, на основу ког предлога је Општински суд у Бујановцу одредио извршење решењем И 395/07 од 06.11.2007. године, да је тужиоцу утврђена повреда права на суђење у разумном року у наведеном предмету извршења према Закону о уређењу судова решењем Вишег суда у Врању Р4И 1587/15 од 17.03.2016. године и да је Основни суд у Бујановцу решењем И 7256/10 (раније И 395/07) од 20.04.2016. године обуставио поступак извршења и укинуо све спроведене радње, па како сагласно напред изнетом ставу није утврђено са којих разлога је Основни суд у Бујановцу решењем И 7256/10 (раније И 395/07) од 20.04.2016. године обуставио поступак извршења и укинуо све спроведене радње, односно није утврђено када је и због чега суштински престало право тужиоца, као извршног повериоца, да оствари своје потраживање у поступку извршења, јер је од значаја не само формални моменат окончања поступка извршења, већ када је и због чега престало право тужиоца, као извршног повериоца, да оствари своје потраживање у поступку извршења, као и да ли постоји кривица тужиоца, то се не може прихватити као правилан став Апелационог суда у Нишу.

С обзиром да због погрешне примене материјалног права чињенично стање није потпуно утврђено, то је другостепена одлука укинута и предмет враћен другостепеном суду, тако што ће другостепени суд у поновном поступку, имајући у виду примедбе из овог решења, донети нову одлуку о жалби тужене.

Са напред наведених разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**